

CVEČJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti

vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

VSEBINA 2. ZVEZKA

Cerkveno leto (Dalje)	33
Za god. sv. Valentina	40
Naša Kostanjevica (Dalje)	44
Poslednje Zupančičevo znamenje ob poti na Kostanjevico (podoba)	49
Sv. Bernardin Sijenski	
3. pogl. Bernardin streže bolnikom	48
4. » Bernardin voli stan	52
Spomini na moje romanje v Sv. Deželo	
26. Haram eš-šerif	54
P. Benedikt Gradišnik †	59
Priporočilo v molitev	63
Zahvala za vslišano molitev	68
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1906. Mesec februarij	64

V GORICI

Hilarijanska tiskarna.

1906.

Izhaja v prostih obrokih. Stane cel tečaj (12 zvezkov): 1 K 50 h.
Naslov za naročila: «Cvečje», frančiškanski samostan v Gorici.

Dopisi in odpisi.

Glede zdravamarije nam piše 8. I. 1906 od Vel. Nedelje Jožef Petek, naročnik „Cvetja“ od I. letnika noter do zdaj: „Ne češena, nego zdrava Marija! ker je v resnici vsa zdrava na duši in telesi, lepa ko bela lilija brez vsega madeža. Nadalje: ne blažena, temuč blagoslovljena. Kedor je med blažene prištet, še ni v vrsti svetnikov; Marija pa je kraljica vseh svetnikov. Zatorej zdrava in blagoslovljena“.

Te verstice naj stoje tu v dokaz, da se ljudstvo nad našimi popravami nič ne zpotika, da so mu tiste besede popolnoma razumljive in jih z veseljem sprejme. „Ljudstvo bi z veseljem molilo lepo pravilno: Zdrava, Marija! Zdrava, kraljica!“ poterjuje tudi z Dunaja 7. jan. 1906 *Non quis*, ki piše nadalje: „Sedaj imam do Vas gorečo prošnjo: Letos izda „Družba sv. Mohorja“ jako potrebno knjigo „Cerkveni molitvenik“. Prosim Vas, da se blagovolite obrniti na odbor, naj sprejme v molitvenik besedilo za „Zdrava, Marija!“ in „Zdrava, kraljica!“ kakor je bilo natisnjeno v „Cvetju“ in naj poskrbi zato potrebnega cerkvenega potrjenja!... Dal Bog, da se izpolni naša tako goreča želja, da bi vsi Slovenci enako lepo častili Brezmadežno Devico Marijo: „Zdrava, Marija!“ „Zdrava kraljica!“ Da, pozdrav, Mariji v čast, naj zedini vse Slovence in potem bomo z veselim srcem vskliknili: „Deo Gratias“! —

Z objavo teh besed je želja častitega gospoda prav za prav že izpolnjena. Oračam pa se s tem vender še slovesno do čislane odbora „Družbe sv. Mohorja“ ter prosim v imenu vseh, ki so prepričani o potrebi poprave, naj se zgodi, kaker je gori rečeno! — Ali smemo upati? Ali ni že spet prepozno? Nekako ob takem času pred osem leti je bilo, ko sem se prav v tej zadevi obrnil v Celovec. „Družba“ je imela izdati novi katekizem in izrekla se mi je želja od raznih strani, naj se potrudim, zdaj je čas! Storil sem in čakal; odgovora ni bilo! Pozneje mi je nekedo pravil, da je bilo že prepozno, kaker je slišal.*)

Kakšen pa bo „cerkveni molitvenik“? Upam in želim, da bi bil v vsakem oziru doveršen, zlasti, da se ne bi gledalo le na moderno korektnost jezika, temuč tudi in zlasti na korektnost in natančnost prevoda v primeri z izvirnikom.

Naj opozorim ob tej priliki še na neke besede v apostoljski veri. „Descendit ad inferos“, „ascendit ad coelos“ ni korektno in natančno prevedeno, kaker stoji v novem katehizmu: „šel pred pekel“, „šel v nebesa“. *Descende* se pravi po naše: „pojdi dolu“ *ascende*: „pojdi gori“; če tu dolu in gori ni germanizem, in kedo more terdit, da je? — potem tudi ni bil, ko se je reklo v veri: „dolu šel pred pekel“, „gori šel v nebesa“. Vgovarja se, da je to davno zastarela astronomija; nebo, ki je po dnevni gori nad nami, je po noči dolu pod nami, in nasproti. — Vemo! Ali ravno tako vemo, da sonce nigdar ne vshaja in nigdar ne zahaja, le zemlja se verti, pa vender govorimo po pravici:

*) V «Miru» 18. jan. 1906 se naznanja, da se izdaja «Cerkv. molitvenika» odloži. Naj bi torej vsaj privatni molitvenik, ki se izda, poprave sprejel in tako se splošnemu vvedenju vsaj pot pripravljaj.

CVETJE

z vertov svetega Franciška.

XXIII. tečaj.

— ❁ V Gorici 1906 ❁ —

2. zvezek.

Cerkveno leto.

P. S. Z.

(D a l j e.)

Štirideset dni po božiču obhaja sv. cerkev svečnico ki se imenuje tudi praznik darovanja Gospodovega ali Marijinega očiščevanja.

Ta praznik je jako star, kakor priča neki govor jeruzalemskega škofa sv. Cirila; zgodovinar Baronij pravi, da ga je na zapadu vpeljal papež Gelazij I. (492 - 496), da bi odpravil neke nesramne poganske svečanosti, imenovane „luperkalije“.

Svečnica je praznik Gospodov, ker nas spominja na njegovo darovanje v tempelju, pa je tudi praznik Marijin, ker nam ta dan kliče v spomin tisti dogodek iz njenega življenja, ko je vzela božje dete in nesla v tempelj, da ga daruje in sebe podverže postavi očiščevanja. Sv. evangelij tega dne nam ta dogodek dovolj jasno popisuje, zato ga nam ni treba posebej razlagati.

Kakšne misli pa naj nas navdajajo, da nam bo ta praznik v dušno korist? Vprašajmo se prav resno in izprašajmo svojo vest, kako prejemamo mi Jezusa v sv. obhajilu? Ali smo podobni Simonu in Ani, ali morebiti farizejem

in nehvaležnim judom? — Nadalje smemo reči, da je darovanje Jezusovo njegova jutranja molitev. In kakšna je bila ta molitev? Daroval se je nebeškemu Očetu, prišel je na svet, da izpolni njegovo voljo, in pokoren je bil postavi in volji Očetovi celo življenje, pokoren vsaki trenutek, pokoren do smerti na križu. Daroval se je Očetu v zgodnji dobi in ostal mu je v dar do zadnjega zdihljeja na Kaljavariji. Napravimo tudi mi na ta praznik terden sklep, da bomo jutranjo molitev vestno opravljali, takoj zjutraj v voljo božjo se izročili in napravili dober namen za celi dan sleherno jutro. Mnogi kristijani veliko delajo in veliko terpijo, pa pogosto brez zasluženja za nebesa, ker ne obudijo dobrega namena. — Kaker je pa darovanje Jezusova jutranja molitev, tako smemo reči, da je Simeon pri tem opravil svojo večerno molitev, na večer svojega življenja. Tudi za nas bo prišel enkrat večer življenja. Ali živimo tako, da bomo mogli takrat zdihniti polni zaupanja: „Sedaj spusti svojega služabnika, Gospod, po svoji besedi v miru“?

Svečnica spada mej praznike božične dobe. Zato se tudi še ponavlja razglašenje in razodenje Jezusovo. Pri darovanju se je kazal človeškega otroka, a po Simeonu se je razodel pravega Boga, ker ga ta naravnost imenuje Odrešenika: „Sedaj spustiš svojega služabnika . . . ker so vidle moje oči tvoje odrešenje“. Tu imamo torej po navdihnenju sv. Duha iz ust starčka Simeona, ki je bil „pravičen in bogaboječ“, jasno spričevanje, da je Jezus pravi Bog in Odrešenik sveta.

Nadalje imenuje božje dete tudi „luč v razsvetljenje nevernikov“. Zato sv. cerkev na ta praznik blagoslavlja sveče, ketere verniki potem v slovesnem obhodu v rokah nosijo prepevaje svete pesmi. Luč nas spominja na Jezusa, ki se je sam pogosto imenoval luč sveta. Brez luči bi oterpnela in umerla natura, brez Jezusa smo mertvi tudi mi. Jezusov nauk razsvetljuje naš razum, da ne zabredemo v zmote, on meči našo oslabelo voljo sè svojo milostjo. Kedor hodi za Jezusom ne zajde v temo, kedor zapusti njega, hodi po temi in ne ve kam gre“. (Jan. 12. 35).

Kako lepa je prva versta svetih pesmi za to procesijo! Začne se: „Pripravi svoje stanovanje, Sijon, in sprejmi kralja Kristusa“. Sijon pomeni našo dušo. Kako naj ta

sprejme Kristusa? Posmice pravi: „okleni se Marije, ki je vrata nebeška.“ Tedaj: k Jezusu po Mariji!

Drugi dan po svečnici obhajamo god sv. Blaža in sv. cerkev deli ta dan poseben blagoslov proti boleznim v gerlu. Sv. Blaž je eden izmed štirinajstih pomočnikov v sili. O njem se sporoča, da je rešil iz smertne nevarnosti nekoga dečka, ki se mu je ribja kost v gerlu zateknila. Od tod sv. Blaža blagoslov za gerlo. Kličejo ga pa na pomoč tudi za tiste nesrečne duše, ki so pri spovedi kak smertni greh hote zamolčale.

Evangelij p e t e n e d e l j e po razglašenju Gospodovem je krepak nauk o božji previdnosti, ki vlada sv. cerkev in jasen odgovor na vgovore mlačnih kristijanov in nasprotnikov sv. vere proti božjemu poslanstvu Jezusove cerkve. Sv. evangelij govori namreč o plevelu, ki ga je sovražni človek skrivaj zasejal mej pšenico. Pšenica so nauki Jezusovi in dobri kristijani, plevel so pa nauki nasprotnikov in slabi udje sv. cerkve. Božja previdnost vedno vlada cerkev kaker je Jezus sam obljubil apostelnom: „Glejte jaz bom ostal pri vas do konca sveta“. Bog terpi zlo in hudobijo, kaker je Jezus terpel Judeža mej aposteljni. A kaker je gospodar v evangelijski priliki ob času žetve pšenico spravil, plevel pa požgal, tako bo tudi Bog v svojem času dobre poplačal, hudobne pa kaznjeval. Sveta cerkev bo pa kljub hudobiji ljudi ostala. Ne bodo je vničili nasprotniki. Tristo let so jo preganjali rimski cesarji s kruto silo, v vsakem stoletju so jo napadali krivoverci z lažjo in zvijačo, vzdignili so se proti nji mohamedani, vzdignili protestanti in framasoni, brezbožni francoski pisatelji in moderni socialjni demokrati, premeteni nemški kancelar Bismark in drugi liberaljni državniki, vse mogoče so poskusili, pobijali jo z mečem in ognjem, s peresom in govorom, z lažjo in obrekovanjem, sè silo očitno in skrivaj, na vseh krajih, pri vseh narodih — pa so se vedno vresničile besede Jezusove: „peklenska vrata je ne bodo premagala.“ Previdnost božja vodi in vlada cerkev, zato se nam ni bati za njen obstoj, pač pa za naše zveličanje in za rešitev slabih kristijanov. Ti se morejo pogubiti, katoliške cerkve pa zato ne bo konec.

Sv. evangelij nas na ta način poterjuje v sv. veri, pa nam daje verh tega tudi lepe nauke. Jezus seje pšenico, kaj pa sejemo mi? Mnogi stariši spijo in ne čujejo dovolj nad otroci ter pustijo, da sejejo pohujšljivci plevel v mlada serca njih otrok. Isto velja tudi o družih stanovih.

Vseh nedelj po razglašenju Gospodovem je šest, pa ne pridejo vsako leto vse v tem času na versto. Zato se vverstijo pred zadnjo binkoštno nedeljo, koliker jih v tem času preostane. Tako je tudi letos sè šesto nedeljo.

S tem smo prišli do druge dobe cerkvenega leta, ki se imenuje **velikonočna doba** in je najimenitniši čas v sv. cerkvenem letu.

Velikonočno dobo moremo zavoljo jasnosti tako le deliti :

1. v predpustni čas, ki obsega tri predpustne nedelje in zadnje predpustne dni do pepelnične srede.

2. v postni čas, ki se razteza od pepelnice do cvetne nedelje.

3. veliki teden.

4. velikonočno nedeljo ali praznik vstajenja Zveličarjevega z osmino.

5. nedelje po veliki noči.

6. praznik vnebohoda Kristusovega z osmino.

Predpustni čas se razteza čez tri nedelje do pepelnice. Te nedelje se navadno imenujejo prva, druga in tretja predpustna ali predpepelnična nedelja. Sv. cerkev jim daje pa ta imena: nedelja v sedemdesetnici, šestdesetnici, petdesetnici, kaker imenuje tudi nedelje v postu: prva nedelja v štiridesetnici itd.

Od kedaj se tako imenujejo, ni dognano, a da so v tesni zvezi s postnim časom in takorekoč nekaka priprava in uvod v post, to je gotovo.

Pervo predpepelnično nedeljo vtihne veseli aleluja pri vseh duhovnih opravilih notri do velike sobote. Znamenje da je sedaj konec božičnega veselja in je treba misliti na resno delo pokore. Bela mašna obleka se nadomesti z vijoličasto, ki pomeni pokoro. In tudi sv. maša se začinja z resnimi besedami: „Obdali so me smertni zdihljeji in bolečine pekla so me obdale“. S tem nas sv. cerkev tako rekoč sè silo potegne iz božične radosti tja na Oljisko goro h terpe-

čemu Jezusu. Zato obhaja v torek po tej nedelji pri sv. maši in v duhovnih molitvah: „molitev Gospodovo na Oljiski gori.“ — Edino, po čemer se razločujejo ti trije tje-dni od postnega časa je to, da post še ni zapovedan. Svet se sicer v tem času veseli v posvetni radosti, a cerkev nas pa resno kliče h pokori, pripravljati nas začne na sodelo-vanje pri našem odrešenju.

P e r v o n e d e l j o nam kaže sv. evangelij vinograd Gospodov na zemlji. Bog je vredil ta vinograd, ker je vse iz nič vstvaril. On je klical delavce v ta vinograd, najprej Adama in Evo, ki sta po grehu padla in človeškemu rodu nesrečo nakopala. V svoji ljubezni je Bog obljubil Odre-šenika, obdeloval je vinograd po Noetu, ki je oznanjeval pokoro, poslal je preroke in nazadnje svojega Sinu in a-posteljne in sedaj kliče vse kristjane na delo. On nas je poklical h pravi veri, v sv. katoliško cerkev, podpira nas z milostjo, od nas pa zahteva le sodelovanje pri delu odre-šenja in še za to nam obeta plačilo. H temu sodelovanju nas vabi sv. Pavel v berilu te nedelje: „Tako tecite, da dosežete cilj. Pri tem je pa treba, da vklonimo svoj razum verskim resnicam, da ne bo delo zastonj in zmotam pod-verženo. Potrebno je pa tudi krotiti svojo voljo, da ne bodo gospodovale nad nami strasti, svetni nazori ali strah pred ljudmi, ampak nauki Jezusovi.

D r u g o n e d e l j o pred pepelnico govori sv. evangelij o sejavcu, čiger seme je padlo na rodovitna in na nerodo-vitna tla. Seme pomeni božjo besedo, pridige, kerščanski nauk, duhovno branje, opomine višjih. Sejavec je pa v prvi verstvi Jezus Kristus, ki nam je razodel in nas učil večne resnice; potem so sejavci tudi Jezusovi namestniki na zemlji.

Že v starem zakonu je Bog poslal razen prerokov tudi Noeta sejat seme božje besede in tisti, ki ga niso po-slušali, so se potopili. Tako pride kazen božja tudi na tiste, ki ne marajo za božjo besedo v naših časih. Nevednost vlada o verskih resnicah in ta neopravičena nevednost jih mnogo pripravi, da opešajo v sv. veri in se bodo težko zve-ličali. Duhovnik ima dolžnost pridigati, vernikov dolžnost je pa pridige in kerščanski nauk poslušati in življenje po njih ravnati. „Kedor je iz Boga, besedo božjo poslušaj“, je rekel Jezus sam.

Sploh je pa ta prilika o sejavcu tako jasna, da jo je treba le pazljivo prebrati ali poslušati in Jezusovo razlaganje na se obrniti, pa mora roditi najlepše sadove.

Pred nekaj leti je prišla neka gosposko oblečena oseba nekje ob dveh popoldne v zakristijo in prosila, naj se opravi za njo sv. maša še tisti dan ob 5. uri popoldne. Začudeno jo pogledam; pravim, da to ni mogoče. In gospodična katoliške vere se je še bolj čudila, zakaj popoldne ne mašujemo. Čudno, pa resnično! Ke bi moderni svet le polovico tako pridno prebiral katekizem in druge verske knjige, kaker bere nesramne romane in protiverske časopise, ke bi le parkrat na leto k spovedi šli vsi gospodje in gospe, gospodiči in gospodične in kaker se te verste ljudje imenujejo, ne bi bili tako nevedni in bi bolj kerščansko živeli. A ker besede božje ne marajo, so neredki mej njimi, ki znajo manj kerščanskih resnic, ko otroci prvega razreda ljudskih šol. To je učenost in napredek razsvetljenega veka!

Zadnja predpustna ali tretja predpepelnična nedelja nas pelje v terpljenje Jezusovo. „Vzel je pa Jezus dvanajstere k sebi in jim rekel: Glejte! gremo gori v Jeruzalem in se bo vse dopolnilo, kar je pisano po prerokih o Sinu človekovem“. Mi vemo, da je Jezus terpel, pa to ni dovolj. Treba je, da njegovo terpljenje tudi razumemo. Jezusovo terpljenje nas uči, kako neskončno pravičen je Bog, ki zahteva toliko zadoščenje, kako velika hudobija je greh, da ga more izmiti le Bog, pa tudi, kako vsmiljen je Jezus, ki se za nas daruje. Na podlagi tega preišljajmo terpljenje Jezusovo, pa bo on tudi nam odperl dušne oči kaker slepcu v evangeliju telesne in potem bomo prav videli pravičnost božjo, hudobijo greha in božjo ljubezen do nas. Naše serce se bo napolnilo sè svetim strahom pred grehom in vnelo ljubezni do terpečega Zveličarja.

Dan pred pepelnično sredo in tudi na tretjo predpepelnično nedeljo t. j. na pustno nedeljo in pustni torek se mnogi preveč vdajo svetnemu in še celo grešnemu veselju. Bog pravega veselja ne prepoveduje. Sv. Pavel veselje celo priporoča: „Veselite se, bratje, še enkrat vam pravim, veselite se, a veselite se v Gospodu“. Veselje kristijanov bodi tako, da se bo ž njim razvedrita duša in pokrepčalo telo, tako, da duša ne bo škode terpela. Vse veselice morajo biti

take, da bi se jih lahko vdeležila Jezus in Marija, kaker ženitnine v Kani.

Prišli smo do pepelnične srede, s katero se začenja štiridesetdanski post.

Post je v katoliški cerkvi že od prvih časov v navadi. Vender pa sedanji štiridesetdanski post ni bil vpeljan v apostoljskih časih, ampak še le pozneje. Tudi število dni ni bilo povsod in vedno enako. Nekedaj se je začel sedanji štiridesetdanski post s prvo postno nedeljo; v nekaterih krajih so nedelje imeli za postne dni, kaker v Rimu, drugod so jih od posta izjemali. V Jeruzalemu so imeli post osem tjednov pred velikonočjo, vse dni, samo ob sobotah in nedeljah ne. Vzrok tem navadam je bila večja ali manjša gorečnost; nekteri so hoteli združiti velikonočno dobo takoj z razglašenjem Gospodovim brez predpostnih tjednov, kateri so se še le v teku časa ločili, dobivši svoja imena sedemdesetnica i. t. d. Iz raznih starih sporočil in spisov moremo z gotovostjo sklepati, da je bil štiridesetdanski post že v tretjem, ali vsaj v četrtem stoletju, mogoče pa tudi še prej, vpeljan.

V začetku sedanji postni čas ni veljal toliko za post, ali vsaj glavni namen ni bil postiti se, ta čas je bil namenjen v to, da so se tisti, ki so imeli kerščeni biti, na sv. kerst pripravili; drugi so se pripravljali te tjedne na zakrament sv. pokore in odvezo od grehov; vsem pa je veljal ta čas za duhovno prenovljenje.

V krajih, kjer so začeli postni čas, ali bolje, čas duhovnega prenovljenja šesto nedeljo pred velikonočjo in nedelj niso k postu šteli, so imeli post samo šestintrideset dni. To so spoznali in polagoma začeli post štiri dni pred imenovano nedeljo t. j. na sedanjo pepelnično sredo, da so dobili štirideset postnih dni. To se je zgodilo v sedmem stoletju. Postni čas tedaj še ni bil zapovedan, pa je bil splošno v navadi. Zapoved je dal še le papež Urban II. leta 1091.¹⁾

Za nas je tedaj dolžnost postiti se v štiridesetdanskem postu od pepelnične srede do velikonoči izvzemši nedelje. Zato nam duhovna opravila na pepelnico očitno oznanjujejo

¹⁾ Prim. Wetzer u. Weltes Kirchenlexikon, IV. 1261.

pokoro. S pepeljenjem nam sv. cerkev kliče v spomin smert, ki je odločilni dan našega življenja: „Človek, spomni se, da si prah in da se boš v prah spremenil“: List pri sv. maši tudi vabi h pokori: „Spreobrnite se k meni s celim srcem... in raztergajte svoja serca, ne pa svoje obleke in obrnite se h Gospodu, svojemu Bogu“. Sv. evangelij nas navaja pa k pravemu postu, ki ne obstoji samo v zderževanju od jedi, ampak še mnogo bolj v zatajevanju strasti in premagovanju samega sebe. Sam post nam bo malo koristil, če se ne bomo tudi v duhu postili. Sè zderževanjem od jedi bomo krotili meso, sè zatajevanjem pa lastno voljo, napuh, jezo in druge strasti, ki so pogosto hujši sovražniki zveličanja in duhovnega napredka, ko telo sè svojo poželjivostjo. Mèrtvimo s postom svoje telo, pa berzdajmo tudi svoje strasti.

(Dalje prih.)

Za god sv. Valentina.

„To so tisti, ki so prišli iz velike
britkosti“. Skriv. raz. 7, 14.

Dasiravno je število marternikov svete katoliške cerkve tako veliko, dasiravno obhajamo spomin njih smerti leto za letom, in se vračajo vedno isti svetniki in iste svetnice, vender nas spomin na njih vselej gine, pa tudi h boljšemu življenju spodbudi. Tako tudi god sv. Valentina, mašnika in marternika, ki ga obhaja katoliška cerkev 14. svečana. Pomudimo se nekoliko pri njegovem svetem življenju in blaženi smerti.

Kje in kedaj je živel? V Rimu, pod cesarjem Klavdijem, v drugi polovici tretjega stoletja. In kakšen je bil? Jako prikupljivega in ponižnega obnašanja. Sè svojo krotkostjo in ljubeznivostjo si je pridobil serca celo nevernikov. Zato jih je mnogo po njegovem zgledu in njegovi besedi pristopilo h veri Kristusovi.

Motil bi se pa, kedor bi mislil, da v tem krotkem in ponižnem možu ni bilo serčnosti in nevstrašenega poguma. O, tega je imel! Saj posnemajo svetniki Kristusa ne le v

njegovi krotkosti, temuč tudi v odločnosti, s katero je nastopal proti nevernim pismoukom in hinavskim farizejem. Prav tako se je tudi krotki in ponižni Valentin mogočno vstavljajal paganskim bogovom, ali bolje rečeno, častivcem tistih izmišljenih bogov. In prav to mu je nakopalo smert. Sovražniki Kristusovega imena so ga izročili sodniku.

Ali ko stopi Valentin v hišo sodnikovo, povzdigne svoje oči proti nebu in prosi Boga, naj pošlje luč svete vere v to hišo. In ni zastonj prosil, ni zastonj povzdigoval svojih oči proti nebu; Bog ga je vslišal. Po čudežu, ki ga je sv. Valentin storil v ti družini — sprosil je namreč pogled slepi hčerki sodnikovi — po tem čudežu premagan je sodnik zè vso svojo hišo pristopil h kerščanski veri.

Vse to pa Valentina vender ni rešilo marterniške smerti. Prišel je drugim sodnikom v roke, ki so ga obsodili v smert, edino zato, ker je bil kristijan. In to sodbo so tudi zveršili; odsekali so mu glavo.

Sv. Valentin je bil torej marternik. Marternik! ta beseda nas spominja na nekaj težkega, nekaj terdega, ali ob enem nekaj vzvišenega, velikega. In to po pravici! Le pomislimo!

Mej mnogimi dragocenimi zakladi, ki smo jih od Boga prejeli, je posebno velike vrednosti življenje; tega si mi priča Ti sam, dragi bravec, in ne samo Ti, ampak na tisoče in tisoče, da, na milijone ljudi, ki si vsi želijo dolgega življenja. In ne morebiti samo tisti, ki se jim dobro godi, bi radi dolgo živeli, temuč — kedo bi si mislil? — tudi vbogi, ki jim vsega primanjkuje, ki dostikrat nimajo skorjice kruha, s katerim bi potolažili glad, — ne sebi, ker nase ne mislijo ti vbogi ljudje, temuč svojim otročičem — in tudi ti si žele dolgega življenja.

Ne samo vesela mladost je navezana na življenje, tudi odervenela starost bi se rada vbrasila smerti.

Kaj pomeni to, dragi bravec? — Nič družega ne, kaker da je življenje posebno velik dar božji, da spada mej največe zaklade, ki smo jih prejeli od Gospoda.

Ker je pa življenje tako dragoceno, kolikega občudovanja je vreden tisti, ki je daruje iz ljubezni do Boga! Saj pravi Kristus sam: „Veče ljubezni od te nima nihče ko da kedo svoje življenje da za svoje prijatele.“ Jan. 15, 13.

Ako velja to o ljubezni do bližnjega, velja brez dvojbe tudi o ljubezni do Boga. Zato ravno tako lahko tudi rečemo: Veče ljubezni od te nima nihče ko da kedo svoje življenje da za svojega Boga.

In mej velikim številom tistih, ki so to storili, tistih, ki so na ta najlepši in najočitniši način pokazali, svojo veliko ljubezen do Boga, je tudi sv. Valentin. On je izmejskih tistih, ki so po besedah sv. evangelista Janeza prišli iz velike britkosti, izmejskih tistih, ki stoje pred Jagnjetom s paljmovimi vejami v rokah, izmejskih tistih, ki so prelili svojo kri iz ljubezni do Boga.

Brez dvojbe je bilo življenje ljubo tudi sv. Valentinu. Saj je bil tudi on človek, in kot tak si je gotovo želel dolgega življenja. To je čisto naravno in popolnoma po volji božji. Pomisliti je pa treba tukaj zlasti to, da je bil sv. Valentin po svojem stanu duhovnik, in sicer prav posebno goreč duhovnik. Kot tak si je želel pač dolgega življenja, da bi mogel še veliko storiti za zveličanje bližnjega. Saj ga je čakalo še toliko dela: kristjani namreč so mnogo terpeli od svojih preganjavcev, in bati se je bilo za njih stanovitnost. Potrebovali so moža, ki bi jih znal tolažiti in vnemati za sveto vero.

Od druge strani pa je bilo dosti nevernikov, ki so iskali, nezadovoljni sè svojimi narejenimi bogovi, resnice, ki so iskali pravega Boga. In mnogo takih je bil naš svetnik že pripeljal na pravo pot, mnogo jih je bil že rešil zmote, ali še več je bilo takih, ki so še vedno iskali vodnika, ki bi jim pokazal pravo pot. In sv. Valentin je delal zè vso gorečnostjo, da bi rešil koliker moči mnogo duš, in želel si je brez dvojbe dolgega življenja, da bi jih tem več mogel pripeljati k Jezusu. Ali čudna so pota božje previdnosti. Sredi svojega apostolskega dela je Valentin moral prenehati in iti v smert. Sladka, gotovo, je bila zanj smert; saj ga je pripeljala k ljubemu Bogu, ali vendar, kedar se loči duša od telesa, takrat boli in boli vsakega.

Brez bolečin tudi smert svetnikov ni bila. Tudi oni so vedeli ceniti življenje, tudi oni so čutili vso bolečino smerti.

Ako je pa svetnik, in to zlasti duhovnik, še kaka reč na življenje vezala, je bila to v prvi versti želja, delati za zveličanje duš. Saj je sam sv. Pavelj, tisti Pavelj, ki

bolj sposobni zdeli. Ti so, opravivši spoved in prejemši skupno sv. obhajilo, potem nastopili, tako z božjo močjo oboroženi, težavno in požertvovavno službo v „La-Skali“.

Tam Bernardin odkaže tovarišem vsakemu svoje delo, in, dasi mlad, ravna vendar v vsem tako modro, kakor izkušen mož. Vodja Landaroni ni mogel svoje zadovoljnosti ž njim bolje pokazati, kakor da mu je odslej popolnoma prepustil vodstvo bolnišnice. Da bi tudi tovariši spolnjevali svojo težavno dolžnost z veselim srcem, jim Bernardin sam daje v vsem najlepši zgled. Noč in dan je pri bolnikih; skerbi za okuženih telo, skerbi za njih dušo. Poglavitna skerb mu je, da bi nobeden ne vmerl brez sv. zakramentov. Še je v arhivu „La-Skale“ ohranjena molitev k Materi božji, ki jo je Bernardin sam spisal, da bi se vmirajočim molila; glasi se tako-le: „Sveta Marija, devic Devica, kralja vseh kraljev mati in hči, svetišče presvete Trojice, ogledalo angeljev, lestev vseh svetnikov, varno pribežališče vseh grešnikov: milo se oglej na mojo nevarnost, vsmiljeno me sprejmi ob moji smerti, in daj mi svojega Sinu pomirjenega. Amen. Marija, mati milosti, mati vsmiljenja, brani nas sovražnika in sprejmi nas ob uri smerti. Amen“. Razen te molitve je Bernardin imel navado pri vmirajočem klicati ime Jezus, vernemu kristjanu v prebridki uri naj slajše ime.

Nad 4 mesece je stregel Bernardin v „La-Skali“ in po verhu tudi še po hišah okuženih v mestu Sijeni. Marisiketeri njegovih tovarišev-pomočnikov se je mej tem preselil v večnost; pa oglasili so se drugi. Bernardin pa pri vsem velikem trudu in kratkem spanju, ni opešal. Še le ko je kuga prenehala, je pustil bolnišnico in se vernil na svoj dom. Junaški mladenič! Mej tem ko je mnogo meščanov iz strahu pred smertjo zapustilo mesto, je on prostovoljno lajšal terpljenje okuženim, in še druge z besedo in zgledom pregovoril k enaki požertvovavnosti. Pač je zaslužil, da mu je kuga prizanesla, in ga je previdnost božja izbrala tudi še za kaj višjega.

Sè svojim junaštvom ob kugi si je pridobil Bernardin občno spoštovanje. Vendar preveč je bilo, kar je prestal v bolnišnici. Prevelik napor ga je vergel, kmalu potem, na bolniško posteljo. Nekaj časa se je bilo bati za njegovo

življenje. Toda mladniška žilavost je premagala naposled bolezen; čez 4 mesece je popolnoma okreval.

Bernardin je imel še tretjo teto, sestro očetovo, z imenom Bartolomeja. Ta je bila takrat 90 let stara in ni mogla več iz postelje. Verhutega je bila oslepela in oglušila. Ženska, ki ji je doslej stregla, je bila ravnokar vmerla. Hvaležnost je tirjala zdaj od Bernardina, da ji vsaj nekoliko poverne dobrote, ki mu jih je poprej mnogo skazala. 14 mesecev, do njene smerti, je torej Bernardin stregel teti Bartolomeji. Teta je na svoji smertni postelji govorila o ničemernosti sveta in nagovarjala Bernardina, naj stopi v kak samostan. Prav pogosto in pobožno je izgovarjala presveto ime Jezus. Njej se ima torej Bernardin, koliker toliko, zahvaliti, da je zapustil svet, in da je postal velik častivec presladkega imena Jezusovega.

4. Poglavlje.

Bernardin voli stan.

Po smerti Bartolomejini je Bernardin resno premišljeval o svojem poklicu. Sklenil je bil sicer že, da bo redovnik; pa v kateri red naj stopi? Ali bi bilo modro stopiti v ta ali oni red, potem pa, ko bi se prepričal, da ni zanj, zopet izstopiti? Take misli so preglavico delale Bernardinu. Preden se odloči, hoče pred vsem poskušnjo narediti, bi li sploh mogel ostro živeti, kaker se redovniku spodobi?

Že skoraj zunaj mesta Sijene, sredi vertov, je imel Bernardin tudi hišo. Tje v tisto samoto se poda. Tu se hoče poskusiti v ostrem življenju. Iz ene izbice si priredi kapelico. Z molitvijo, premišljevanjem in branjem pobožnih knjig, zlasti sv. pisma, prebije ves čas. Večkrat se biča. Hrana mu je pičla, pijača voda. Za spanje si je odločil le tri ure.

Pa to življenje se mu zdi še premalo ostro; ostreje kaker puščavniki hoče živeti. Poslušajmo, kako je o tej svoji gorečnosti pozneje v neki pridigi z njemu lastno šegavostjo govoril, hoteč začetnike svetega življenja svariti pred nespametno ostrostjo. « Hočem vam povedati, tako je začel, kako sem svoj peryi čudež storil. To je bilo malo časa prej ko sem postal frančiškan. Sklenil sem bil namreč, ko angelj živeti, ne kaker človek. V gozdu sem hotel prebivati kaker

puščavnik, in rekel sem sam sebi: „Kaj hočeš storiti? Od česa se boš živel“? In odgovoril sem si: „Storil bom kaker sveti očaki; le zelišče bom jedel, keder bom lačen, in žejo si bom z vodo gasil“. Kupim si rašasto sukno za obleko, ki bi me varovala pred mokroto. Potem iščem dolgo časa kraj, kjer bi se nastanil; in šel sem do Mase, in zdaj se mi je ta, zdaj zopet druga samota bolj dopadla. Naposled se vernem v Sijeno, da poskusim živeti, kaker sem bil sklenil, v prihodnje. Ne kruha, ne olja, ne soli nisem imel in rekel sem sam sebi: Pervekrati bom še vmil ter izbral zelišče; keder se bom pa te hrane privadil, ne bom več izbiral in čistil, in slednjič — tudi več nabiral ne bom“! Izrečem presveto ime Jezus, in denem pest grenkega zelišča v usta, in začnem zvečiti. Zvečim in zvečim, pa ni hotelo dolu. „Dobro“, rečem, „pij požirek vode“! Storim tako. Voda je tekla doli, želišče je ostalo pa v ustih. Pil sem še nekatere kratki vodo, pomagalo pa ni. Veš, kaj ti menim reči? Z jedno pestjo grenkega zelišča sem skušnjavo pregнал, ker ni bilo to nič družega, spoznal sem, kaker skušnjava. Kar je sledilo pa potem, je bilo božje navdihovanje, in ne več skušnjava. (Pred. volg. XXVII).

V plačilo za svojo gorečnost je Bernardin spoznal svoj poklic kmalu nato. Živel je sicer še v samotni hiši sredi vertov; pa pretirani in nespametni ostrosti je dal slovo, začel pa je občevati z redovniki, ki so mu bili znani po svetem življenju. Shajal se je z avguštinci; dominikani, frančiškani; storil je to, da bi spoznal, kateri red si naj izbere,

Branje vodila sv. Frančiška in neke sanje ga naposled nagnejo, da si izvoli frančiškanski red. Ker je imel Bernardin te sanje za božje navdihnjenje, in v živem spominu celo življenje, naj bodo tudi tu opisane.

Neki večer po navadnih svojih molitvah Bernardin zaspi in v sanjah se mu zdi, da stoječ zunaj mestnega obzidja vidi krasno palačo, ki je gorela; tudi iz oken je švigal plamen, razen enega. Tam se zdaj prikaže frančiškan, in že se pripravlja h skoku dolu iz okna. Pa zboji se, da bi obležal spodaj mertev, ker je okno visoko od tal. In z močnim glasom z razprotertimi rokami začne zdaj frančiškan klicati sv. Frančiška na pomoč. Dva ali trikrat se ponavlja ta prizor. Med tem časom pa je ogenj že vničil

vso palačo, izvzemši izbico, v kateri je bil frančiškan. Bernardin se prebudi, spomni se sanj, jih premišljuje in sodi, da mu jih je Bog poslal v spomin, da naj stopi v frančiškanski red; v tem redu bo mogel oditi plamenu greha in rešiti svojo dušo.

Spomini na moje romanje v Sv. Peželo.

P. E. P.

(Dalje).

26. Haram eš-šerif.

Dne 26. februarija sem maševal v mošeji Kristusovega vnebohoda. To sv. mesto sem popisal na 237. strani lanskega letnika. Gotovo pa se ti čudno zdi, dragi bravec, ko bereš o sv. maši v mošeji. Pa je že tako! Glede mošeje Kristusovega vnebohoda so mohamedanci bolj popustljivi, kakor glede drugih svojih svetišč. Plačala sva s p. Klementom, olivetancem, varihu te mošeje majhin bakšiš in brez obotavljanja nama je dovolil, da smeva na tem svetem kraju opraviti naj svetejšo daritev. Prinesla sva seboj iz bližnjega samostana karmeličanke zabojček, v katerem je bilo vse potrebno za sv. mašo. V zaboj sva privila štiri noge in tako nama je bil za aljtar. Pričela sva torej sè sv. mašami, pri katerih sva eden drugemu stregla. In koliko veselje, maševati prav na mestu, s keterega se je vzdignil Sin božji proti nebu!

To dopoldne smo hoteli pogledati tudi slovečo Omarjevo mošejo, v katero do vojske na Krimu ni smel noben kristijan. Tudi dandanašnji je treba za dovoljenje plačati. To dovoljenje daje jeruzalemski turški paša sam. Nam ga je ljubeznivo preskerbel avstrijski generaljni konzulj. Kljub tim neprijetnostim si vendar vsak obiskovavec Jeruzalema rad ogleda to znamenitost, saj je prav tukaj stal prekrasni Salomonov tempelj.

Ko je v Davidovem času divjala strašna kuga po Izraelu, je videl pobožni kralj pri gumnu na polju na hribu Morija angelja, ki je imel svojo roko stegnjeno nad Jeruzalemom. Zato je David kupil ta kraj, da na njem postavi aljtar, kjer bo Gospodu daroval. Tedaj je začel misliti, da

bi prav tukaj Gospodu sezidal veličasten tempelj. David sicer ni storil tega, pač je pa njegov sin, kralj Salomon, na tem mestu sezidal tempelj tolike lepote, da se mu je po pravici čudil ves svet. Kralj Nabuhodonozor je ta tempelj razdejal, ali Zorobabelj ga je z velikim trudom zopet sezidal. Res je, da drugi tempelj ni bil več tako krasen, kaker prvi; zato so, ko je bilo delo končano, tudi jokali starčki, ki so nekedaj v svoji mladosti še videli krasoto prvega tempeljna. Vsmiljeni Bog pa je poslal žalostnim judom v tolažbo preroka Hageja, ki je prerokoval: „Veče bo veličastvo te poslednje hiše kaker perve, pravi Gospod vojnih čet, in na tem kraju bom dal mir, pravi Gospod vojnih čet“ 2, 10. „Prišel bo Zaželeni vsim narodom; in napolnil bom to hišo z veličastvom, pravi Gospod vojnih čet“ 2, 8. In, kar je Bog napovedal, se je zgodilo. Pred prihodom Zveličarjevim je kralj Herod Zorobabeljev tempelj tako okrasil, da je po lepoti prekosal celo Salomonovega. Ko je prišel Kristus na svet, je bil tempelj dostojno, da, veličastno prenovljen. Vanj je zahajal Gospod in nanj je gledal z Oljiske gore, ko je prerokoval, da kamen na kamenu ne bo ostal. Ta prerokba se je izpolnila že 36 let pozneje. Ko so vzeli Rimljani Jeruzalem, je zoper Titovo povelje vergel neki vojak skozi okno gorečo bakljo v svetišče. Akoravno se je storilo vse, da bi ogenj zadušili, je vendar tolikanj ponosno poslopje postalo popolnoma žrtev nenasitljivega plamena.

Cesar Hadrijan je postavil na mestu starega tempeljna Jupitru svetišče, katero je cesar Konštantin zopet razdejal. Leta 636 pa je kalif Omar sezidal tukaj prekrasno mošejo, ketera je pa kmalu pogorela. Mošeja, ki sedaj stoji, je bila sezidana v osmem stoletju. V križarskih časih je bila spremenjena v cerkev, toda l. 1187 je po padcu latinskega kraljestva postala zopet mošeja, ki je mohamedancem za svetišči v Meki in Medini prvo svetišče na svetu.

Spremljala sta nas dva kavasa, dva turška vojaka in nekaj redovnih sobratov. Prišli smo na Haram-eš-šerif. Tako imenujejo sedaj ves tisti prostor, kjer je stal nekedaj tempelj. Ta prostor, ki se da primerjati z naj večimi tergi največih mest, je ves obzidan. Zidovje stoji približno tam, kjer je stalo staro obzidje, ki je služilo za ograjo raznoverstnim tempeljskim poslopjem. Južni in vshodni del tega zidovja

je ob enem mestni zid. Proti severju je palača turškega paše. Zapadna stran zida je pa nekoliko bolj skrita, ker so tamkaj poslopja judov, ki stanujejo večinoma v dolini Tiropeon mej Morijo in Sionom. Ko smo stopili skozi vrata, smo prišli na terg, ki je 500 metrov dolg in 300 m. širok. O nekeda-njem tempeljnu ni več sledu: vidi se pa takoj, da je stal na planoti, ki pada jako stermo proti dolini Jozafat in do-lini Tiropeon. Koliko je bilo pač treba truda in dela, da se je na hribu napravila tako velika in lepa ravnica! Treba je bilo odstraniti skale in napolniti dupline. Ker je bilo pa še premalo prostora, so morali zidati silna podzidja, katerim se čudi celo sedanji svet. Ta podzidja so napolnili in tako naredili obsežno planoto. Srednji prostor, kjer zdaj trava in nekaj dreves raste, je bilo nekeda j dvorišče ajdov. S tega prostora se pride po stopnjicah navzgor na drugi precej velik s kamenitimi ploščami pokrit prostor, ki je bil nekeda j dvorišče judov. V to dvorišče je bil nejudom pod smertno kaznijo prepovedan vhod. Sredi tega prostora stoji veli-časna Omarjeva mošeja, ki je zidana okroglo, ali bolje rečeno na osem voglov. Pred mošejo je lopa na deset vo-glov. Streha sloni na lepih stebrih; tla so pokrita z mar-mornatimi ploščami.

Turek se pripravlja, da bi nam odperl mošejo in sili nam na noge slamnate copate. Mej tem se mi zbudajo spo-mini iz starodavnih časov. Spomnim se častitljivega bogoslužja stare zaveze, klavnih in žgavnih darov. Spomnim se ne-številne množice, ki se je nekeda j gnetla krog tih prosto-rov. Tukaj so darovali Bogu duhovniki, tukaj je molilo in se zahvaljevalo ljudstvo. Bučale so trobente levitov in odme-vali sv. psaljni, ketere je spremljevalo brenkanje harp, cim-balj in ceter. Koliko častitljivih kraljev in svetih prerokov je stalo nekeda j na tem svetem mestu! Kolikrat se je mu-dil sam Božji Sin v tempeljnu, v keterega so ga prinesli že kot majhino dete, v katerem je pokazal kot dvanajst-leten deček svojo veliko modrost! Tukaj je oznanjeval Go-spod svoje božje nauke, tukaj je delal svoje čudeže. Pa kmalu so se časi spremenili. Tempelj, ponos judov, je bil tudi njih poslednje zavetjišče. Sem so pribežali zadnji čas oble-ganja in tukaj so našli svoj konec s tempeljnomo vred, ki se ni nikedar več vzdignil, ker so bili minili časi predpodob.

Poglejmo sedaj mošejo, o katere lepoti se toliko čuje in bere. Reči moram, da me je kar očaralo njeno bogastvo in njena krasota. Mošeja ima 8 voglov, vsaka stran meri 20 m. tako, da meri obseg cele mošeje 160 m. Na vshodni strani je prizidana nekaka lopa, ali kapelica, katere streho nosi 17 lepih marmornatih stebrov. Skozi to lopo smo vstopili.

V mošeji stoji dvojna versta stebrov, ki deli prostor. Stene so pokrite s prekrasnim mozajikom, v katerem prevladuje zlato in zelena barva. Nad njimi se rasprostira mogočna kuplja. Prav v sredi pod kupljo stoji čisto navadna 17 m. dolga in 13 m. široka skala, krog katere je lepa ograja. Na tej skali je daroval David, pozneje pa je stal na njej skoraj gotovo veliki žgavni aljtar. Pod to skalo je duplina, kamer je odtekala kri klavnih darov. Mohamedani pa terdijo, da je to kamen iz paradiža, središče sveta, da se je s te skale Mohamed vzdignil proti nebu, da je skala letela za njim, da jo je pa vstavil arhangelj Gabrijelj. Mohamedani terdijo nadalje, da zna ta skala govoriti, da velja vsaka tukaj opravljena, molitev prav toliko, kaker, ke bi bila v nebesih opravljena in da ta skala plava prav za prav v zraku, akoravno se vsak sam lahko prepriča, da to ni resnično.

Zapustivši Omarjevo mošejo, gremo nekoliko proti jugu in pridemo do druge mošeje na hribu Morija. Na prvi pogled lahko vidiš, da je bilo to velikansko poslopje, ki se sedaj imenuje El-Aksa, nekedaj kerščanska cerkev. Zidal jo je l. 535, cesar Justinijan v čast Mariji Devici, na tistem mestu, kjer je stalo nekedaj poslopje za ženstvo, ki je služilo v tempeljnu. Posvečena je bila ta cerkev darovanju Matere Božje. Pred mošejo je lepa lopa, v kateri je zopet treba obuti slamnate copate. Sedem vrat vodi v prostorno mošejo, ki ima sedem ladij. Tudi ta mošeja ima kupljo, ki pa ni tako velika, kaker ona v Omarjevi mošeji. Strop je sicer neometan, kaker pri naših bazilikah, vendar pa je les lepo izrezljan in okrašen. Kalif Omar je v tej cerkvi nekedaj molil; on je vzkazal cerkev spremeniti v mohamedansko mošejo. Ko je postal Jeruzalem zopet last katoličanov, pa so spremenili križarji mošejo v kraljevo palačo, ki so jo imenovali: palača Salamonova. Baljduin I, je podaril del te palače neketerim plemičem, ki so vstanovili tukaj

cerkven red Salamonovega tempeljna. ali kratko red templjarjev. Ta red, ki je bil v času križarskih vojsk ponos in velika pomoč kristjanov, zato ga je tudi silno hvalil sv. Bernard, ta red je francoski kralj Filip IV. grozno sovražil, ker je imel na Francoskem lepa posestva, po katerih se je polakomnil ta kralj, kaker svoj čas kralj Ahab po Nabotovem vinogradu. Zato je Filip IV. prisilil papeža Klementa V. da je l. 1312 templarje zaterl. To poslopje je pa suljtan Saladin l. 1187 zopet spremenil v mošejo, kateri so v teku časa seveda marsikaj dozidali. Lepa in jako umetno izrezljana je pridižnica iz lesa, v kateri so vdelane slonove kosti in bisernica. Za pridižnico ste dve lopi, v katerih eni je v skalo vtisnjen sled Jezusove noge. Terdi se, da je kalif Omar dal z Oljiske gore sem prenesti ta vtisek.

Blizu pridižnice sta dva stebra, ki stojita prav blizu eden poleg drugoga, tako, da se more mej njima le šibek človek preriti. Turki terdijo, da bo vsak, ki se skozi prerije, zveličan. Zato je ta težavni poskus delal že marsiketeri lehkoveren mohamedan in marsiketerega je to stalo mnogo truda. Pred par leti je pa kar obtičal mej temi stebri neki obilen človek in zato jih je dal paša ograditi sè železno mrežo. Odkod ta prazna vera? Morda so napačno in otročje razlagali besede Gospodove, ki pravi: „Kako ozka so vrata, in tesna je pot, ki pelje v življenje“! (Mat. 7, 14.). — Vsak romar, ki ogleduje to lepo poslopje, pa želi, da bi iz mošeje postalo zopet enkrat Mariji Devici posvečeno svetišče.

Iz mošeje smo šli skozi glavna vrata, krenili na desno in prišli smo po stopnjicah v velikanske podzemeljske prostore, katerih namen ni znan. Strop teh prostorov so mogočni oboki, ketere podpirajo velikanski široki stebri. Ako ogleduješ te oboke in stebre, pač razumeš terditev arabcev, ki menijo v svoji priprostosti, da so ta poslopja zgradili hudobni duhovi. Terdi se, da so bili to Salomonovi hlevi. Res je, da je imel blizu tukaj kralj Salomon svojo palačo, toda hleve je imel gotovo drugod. Pač pa so rabili templjarji ta poslopja za hleve. Zgodovinarji terdijo namreč, da so imeli križarji tukaj po 2000 konj in po 1500 kamelj. Kaker so imenovali templjarji svojo palačo palačo kralja Salomona, prav tako lahko se je tim poslopijem nadelo ime Salomonovi hlevi. Vsih tih podzemeljskih proslopij je 13

Gotovo jih je bilo nekedaj več, toda sedaj so zasuta. V ta podzemeljska poslopja so bežali v času obleganja judje, izmed katerih je neketere vmorila tukaj lakota, druge pa zmagavčev meč. Koliko zdihovanja se je čulo, koliko stiske in terpljenja se je videlo v teh poslopjih!

Spet smo prišli na verh ter ogledali še tako imenovana zlata vrata, ki ne slujejo le zaradi svoje lepote, mariveč tudi za to, ker je skozi ta vrata prišel Gospod na cvetno nedeljo v tempelj. Kako veselo ga je tedaj pozdravljalo navdušeno ljudstvo! Ali par dni pozneje, kako je kričalo: Križaj ga! križaj ga!

P. Benedikt Gradišnik †.

Lansko leto je smertna kosa nevsmiljeno gospodarila nad služabniki Kristusovimi, ki so z velikim blagoslovom delali po svetih misijonih v naši domovini. Najprvo je vzela življenje patru Macurju, superioru lazaristov v Celju; kmalu nato se je preselil v večnost starosta slovenskih misijonarjev jezuit pater Doljak. 28. decembra jima je sledil pa njiju zvesti spremljevalec na sv. misijonih, naš p. Benedikt Gradišnik.

Nekedo iz mej sorodnikov pokojnega p. Benedikta je že ponudil lep znesek, da bi se mu preskerbel na Brežiškem pokopavališču dostojen spominik. Ali ta spominik bi videli le Brežičani. P. Benedikt pa je zaslužil spominik, ki naj se vidi in bere po vsi naši domovini. Ta spominik mu bodi postavljen v „Cvetju“ s pričujočimi versticami.

Preljubi tretjeredniki! Vam ranjki p. Benedikt ni neznan. V dvanajstem zvezku 21. tečaja „Cvetja“ smo vas ž njim seznanili, ko smo vam poročali o zlati maši, katero je imel v Brežicah 23. okt. 1904. Sedaj častitljivega p. Benedikta ni več mej nami. 28. dec. minulega leta nas je zapustil, odšel je v večnost po plačilo, za katero se je trudil v redu sv. Frančiška nad 50 let!

P. Benedikt Gradišnik se je rodil v prijazni Doberni blizu Celja 5. avgusta leta 1826. Pri sv. kerstu so mu dali ime Lovrenec. Že v prvi mladosti je mislil deček postati frančiškan. A ker so bili stariši vbogi, si jim ni upal razo-

deti svoje želje. Nekega dne pa njegova dobra mati zasliši neko ihtenje v hiši. Stopi noter in zagleda, kako si Lovrenec briše solze. Popraša ga, zakaj joka, in deček odgovori: „Rad bi šel k menihom v Nazarje, ki tako lepo molijo in pojejo“. Ko je pozneje še večkrat to željo odkril, so stariši spoznali, da ljubi Bog res hoče njih sinka v svojo službo. Zaupajoč vsmiljenim srcem dobrotnikov pošljejo vže 14 let starega dečka v prvi razred ljudske šole. Čim stariši pa je bil Lovrenec, tim marljiviše se je učil. Čez dobra tri leta je bil že v Celju v latinskih šolah, kjer se je sè vso vnemo poprijel študij. Kaker mnogi naših študentov, se je moral tudi on večkrat bojevati s pomanjkanjem hrane in denarja.

Sam nam je pravil, da je šel večkrat za večerjo spat in študirati je moral pri mesecu. Starišev si ni upal nadlegovati, ker je vedel, da mu ne morejo pomagati. Cel čas študiranja je dobil od starišev 27 goljdinarjev. Današnjim študentom bi bilo to komaj za en mesec!

Ves čas svojih študij je marljivi deček zvesto in zaupljivo gledal na cilj, keterega je imel že doma pred očmi, namreč, da bi bil sprejet v red sv. Frančiška. 9. septembra 1850 se mu je spolnila ta serčna želja. Prejel je obleko sv. Frančiška in ž njo tudi lepo redovno ime br. Benedikt. Novicijatu je doveršil tam, kjer je želel — v Nazaretu. Ko je po novicijatu napravil neslovesno ali malo obljubo, so ga redovni višji poslali na Kostanjevico, da se je tam učil in pripravljaj na mašniški stan. 18. oktobra 1854 je bil tako rekoč na verhuncu svoje sreče. V Terstu je bil ta dan posvečen v mašnika. Po teologiških študijah so ga redovni predstojniki poslali tja, kamer si je želel že v mladosti kot 14leten deček, v Nazaret v Savinjsko dolino.

Tukaj je preživel najlepša leta svojega redovnega življenja, okoli 33 let. V teku tega časa je opravljaj tam razne službe in dolžnosti, pridigarja, kateheta itd. A glavno in najljubše opravilo mu je bilo v spovednici, skerb za zveličanje nevmerjočih duš. Spovednica mu je bila druga draga celica. Ke bi mogle spovednice govoriti, bi nam najlažje povedale, koliko dobrega je blagi pokojni p. Benedikt storil kot moder, previden in skušen spovednik, ne samo v Nazaretu, ampak po širni Savinjski dolini. In kar je posebno

važno je to, da je imel izreden dar privabiti k spovednici može in mladeniče. O tem smo se prepričali tudi v Brežicah. Keder smo mi že spovedovali in je bilo okoli naših spovednic kaj mož ali mladeničev, so se kar vsuli za p. Benediktom, ako je prišel on v svojo „blagoslovljeno“ spovednico. Pa ne smete misliti, ker so se možaki tako radi zbirali okoli Benediktove spovednice, da je bil p. Benedikt poveršen in popustljiv spovednik. Ravno nasprotno je res. On se je dobro zavedal tega odgovornosti polnega opravila in zato ga je tudi vestno izverševal. Berž je bil skoraj prenatančen ko prepoveršen v opravljanju te sv. službe. Bil je res moder učenik, skušen zdravnik in nepristranski sodnik.

S posebnim zaupanjem so možaki pri njemu opravljali velike spovedi. V Savinjski dolini se težko dobi postaren mož, ki bi ne bil pri p. Benediktu opravil velike spovedi. Da, tako je bil vsled tega zaslovel, da se je o njemu govorilo: „To so tisti pater, ki se opravljajo pri njih dolge spovedi“. In kedor je to storil, je bil ves potolažen, ker je vedel, da ga je p. Benedikt na vse strani izprašal in skerbno preiskal njegov dušni stan. Možje in mladeniči so pa tudi zelo ljubili in spoštovali p. Benedikta. Ko so naši bratje bili na biri, so marisikje dobili kak nameček od kakega moža, ki je rekel: „To naj bo pa za p. Benedikta“. In trgovci z lesom, ki so prišli iz Savinjske doline v Brežice, so se kaj radi oglašali pri svojem starem, dobrem znancu. P. Benedikt jih je pa rad popraševal, kako je kaj v lepi Savinjski dolini. —

Gospodje misijonarji lazaristi in jezuiti so kmalu zvedeli, koliko zaupanje imajo možje in mladeniči do modrega in previdnega spovednika p. Benedikta. Vedeli so, da je treba na misijonih spovednikov, ki si znajo pridobiti serca mož in mladeničev, da v lepem številu in vredno prejmejo sv. zakramente. Največa tolažba in pravo veselje za misijonarja je, ako se možje in mladeniči v obilnem številu vdeležujejo misijonskih pobožnosti, zlasti sv. zakramentov. Ne po ženstvu, ampak po vdeležitvi mož in mladeničev se sodi o koristi in vspehih sv. misijona. Po misijonih verniki opravljajo velike ali dolge spovedi, zlasti tisti, ki spoznajo, da jim je taka spoved potrebna. Zato si pa poiščejo pametnega, skušenega spovednika, kateri bo imel ž njimi poter-

pljenje in vsmiljenje in jih bo natanko poprašal o njih dušnem stanu.

P. Benedikt je bil od Boga prejel vse darove za spovedovanje in gospodje misijonarji so potrebovali ravno takega pomočnika. Zato so si vselej, ako je bilo le mogoče, sprosili iz Nazareta p. Benedikta, ki je z dovoljenjem svojih predstojnikov vselej rad šel z misijonarji reševat nevmerjoče duše. 42 let je bil zvest tovariš gospodom misijonarjem. Na misijonih pa ni z gorečimi in navdušenimi govori s prižnice vabil vernikov k pokori, njegov misijon je bil le v spovednici. Tamkaj je na tihem, pokore željnim grešnikom ljubeznivo, pa vestno mehčal in rahljajal terda serca ter čistil in tolažil z grehi omadeževano vest. O, koliko je na ta način storil za čast Božjo! Neštevilnim vernikom je olajšal težko butaro nemirne vesti, brez števila jih je pripeljal na pravo pot bogoljubnega življenja. Pokojni voditelj sv. misijonov g. Janez Macur je s hvaležnostjo zaterjeval, da je p. Benedikt delal v spovednici — *cum gratia conversionis* — s posebno milostjo spreobračanja grešnikov. Pa p. Benedikt ni bil le moder in previden, ampak tudi stanoviten in vsterpljiv spovednik. Včasih, ako je bilo treba, je kar celo noč presedel v spovednici. Zato ni čuda, da je pokojni pater Macur rekel, ko p. Benedikt vsled bolehnosti zadnje leto več ni mogel na misijone: „Bog nam daj še enega Benedikta“! Dasiravno torej pokojni pater ni pridigal po misijonih, vendar so mu verniki iz hvaležnosti dali priimek pater misijonar, ker je s toliko gorečnostjo in tako obilnim blagoslovom Božjim misijonaril v — spovednici.

Vzvišeni dolžnosti in sveti službi v spovednici je ostal zvest, dokler so mu dopuščale moči. Lansko leto, mislim, okoli velike noči je bilo, ko je že o polu peti uri zjutraj opiraje se na nekega sobrata počasi šel v spovednico. Mej potom se je čutil posebno slabega ter je pomenljivo rekel: „No, denes bom pa jaz sklenil spovedovanje“. In res je bilo tako. Od takrat ni mogel več v svojo „blagoslovljeno“ spovednico. Ko je neko jutro potem šel po stopnjicah, je tako nesrečno padel, da si je v zgornjem delu levo nogo pohabil. Od takrat je moral biti v postelji.

(Konec prih.)

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: č. p. Benedikt Gradišnik, mašnik 1. reda sv. Frančiška, † 28/12 preteklega leta v Brežicah (več o rajnem v sprednjem spisu); fr. Fridolin Stöckl, lajik 1. reda sv. Frančiška † 31. dec. preš. leta v Pazinu ko organist in učitelj petja na tamkajšni hervaški gimnaziji. Rajni je bil rojen v Radovljic 9. okt. 1842 ko sin znanega poznejšega učitelja na ljubljanski normaljki. V red je vstopil 1. febr. 1862 ter je potem v raznih samostanih naše okrajine preživel skoraj 44 let. Posebno dolgo je bil pri nas na Kostanjevici ko krojač, organist in učitelj petja klerikom. Za podučevanje je imel poseben dar in veselje. Tudi sicer je bil primeroma precej izobražen. Govoril je enako gladko slovensko, hervaško, nemško, italijansko in furlansko; tudi latinščine je nekoliko razumel. Sè svojimi lepimi zmožnostmi in svojo prijazno postrežljivostjo si je znal povsod pridobiti priznanje in naklonjenost. Bog mu daj večni mir in pokoj!

Dalje se priporočajo: rajna Urška Einspieler; rajni Štefan Gerkös, tretjerednik brežiške skupščine, † v Budimpešti; Lucija (Klara) Komar iz gorjanske skupščine; dve osebi, da bi vredno spoved opravili; nevarno bolni cerkovnik Val. Domajnko; neka oseba za pomoč v raznih nadlogah; neka žena iz N. priporoča svojega moža za zdravje in v neki poseben dober namen, tudi svojo botro biremsko v poseben dober namen; neka oseba, da bi mogla svoje molitve z gorečim srcem in zbranim duhom opravljati in v še neki poseben namen; neka mati priporoča svoje otroke, posebno enega sinu, ki je zgrešil pravo pot, da bi se poboljšal; neka ženska za mir in kersčansko življenje v družini; M. B. iz svetogorske skupščine, da bi bila rešena bolezní v gerlu; M. A. L. priporoča rajno tretjerednico Karolino (Klaro) Furmacher, ki je vmerla v bolnišnici v Ljubljani in vse žive in mertve iz svoje župnije; Fr. R. za pomoč v potrebi; neki mladenič iz Gorice, da bi ostal stanovit in v redovniškem stanu; abiturijent M. W., da bi dosegel svoj smoter in za vstrajnost v dobrem in zmago hudega; A. B. priporoča svojo ženo, ki že 4 leta bolna leži.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: neka oseba iz Nove cerkve pri Celju, posebno v čast Jezusu in Mariji, sv. Jožefu in sv. Antonu, ker je po njih zadobila dih in glas, kar se je zgodilo, ko je oprav-

ljala v ta namen devetdnevnico, meseca maja; neka žena iz Nove štifte za zdravje in srečo pri domači živali; tretjerednica A. V. v Št. Jakobu v Rožni dolini, da je bila vslušana v neki posebni zadevi; K. Jošt; Jozefa Primšar za zboljšanje zdravja.

Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1906. Mesec februarij.

1. Čet. Zv. Andrej, sp. 1. r. P. O.	15. Čet. Sv. Romualjd, opat; prenesenje sv. Antona Padov. 3. d.
2. Pet. Svečnica. P. O.	16. Pet. Zv. Filipa Marerijska, d. 2 r.
3. Sob. Zv. Odorik, sp. 1. r.; sv. Blaž škof, m. P. O.	17. Sob. Sv. Hilarij, šk. in c. u.
4. Ned. 5. po sv. 3 kr. Sv. Jožef Leoniški sp. 1. r. kap. (P. O.)	18. Ned. 2. predp. Sv. Marcelj, pap. m.; sv. Simeon, šk. m.
5. Pon. Sv. Peter Kerstnik in tovar. m. 1. in 3. r. P. O. P. O.	19. Pon. Sv. Konrad, sp. 3. r. P. O.
6. Tor. Sv. Agata, d. m.; sv. Dorotheja d. m.	20. Tor. Spomin terplj. Jez. Kr.; sv. Rajmund Pen., sp.
7. Srd. Zv. Anton Stronkowski, sp. 1. r.	21. Srd. Sv. Angela Meriči, d. 3. r. P. O.
8. Čet. Sv. Janez Matski, sp.	22. Čet. Sv. Marjeta Kort. spok. 3. s. P. O. P. O.
9. Pet. Zv. Egidij Marija, sp. 1. r.; sv. Apolonija, m.	23. Pet. Sv. Petra stol v Antiohiji.
10. Sob. Sv. Skolastika, dev.	24. Sob. Sv. Matija, apost.
11. Ned. 1. predp. Zv. Joana Valeška, vdova	25. Ned. 3. predp.; Zv. Sebastijan, sp. 1. r.
12. Pon. Sv. Peter Nolaški, sp.	26. Pon. Sv. Ignacij, šk. m.
13. Tor. Spomin molitve n. G. Jezusa Kr.; sv. vstanovniki reda služ. Marijinih; zv. Viridijana, d. 3 r.	27. Tor. Zv. Janez Triorski, m. 1. r.
14. Srd. Sv. Andrej Korz., škof; sv. Valentin m.	28. Srd. Pepelnica; Zv. Tomaž Korski, sp. 1. r.

P. O. pomeni popolnoma odpustek za vse v frančiškanskih cerkvah.

P. O. « « « « le v kapucinskih «

P. O. « « « le za ude svetovnega 3. reda.

Namestu 22. je **P. O.** v kapucinskih cerkvah 23.

Na vprašanje iz Cirknega, ali se more tretjerednik, ki je ob enem salezijanski sotrudnik po eni mesečni spovedi vdeležiti obojih odpustkov, bodi povedano, da se po naši misli more, samo da je treba za vsak odpustek posebej obiskati cerkev in za vsak posebej moliti, kar je v ta namen naloženo. Odpustkov, ki so dani za določene dni, se ni moči vdeležiti kateri koli dan skozi osmino, razen če je to izrekoma tako podeljeno.

V imenu opravištva bodi tu dostavljena do tistih čislanih prijatelov in prijateljic naših, ki so dozdej sprejemali « Cvetje », pa naročnine za lanski ali celo še za prejšni tečaj niso poslali, prijazna prošnja, da bi to zdaj berž storili, ali vsaj sporočili, kedaj mislijo storiti, in ali jim je še ljubo prejemati « Cvetje », ali ne, ker ga vsiljevati nečemo nikomer.

„sonce vshaja in zahaja“. Tako je tudi z našim primerom; dokler velja v latinščini „descendit“ in „ascendit“, tako dolgo velja po naše „dolu šel“, „gori šel“. Po staro bi mogli reči seveda tudi „sešel“, „vzešel“; „vziti“ je v pomenu *aufgehen* še sploh v navadi, „sniti“ v pomenu *absteigen* sicer ne več, pa bi se smelo vpeljati. Tudi „hpeklu“, kaker stoji v celovškem rokopisu („dolu yide keh paklu“) naj bi se postavilo na svoje mesto za sedanje „pred pekel“. — Seveda bi bilo želeti še to in ono, kar smo že priporočali, ali pa tudi še ne; tako bi zlasti molitve po maši potrebovale še pile. Ali videant consules!

Zdaj pa nekaj družega! G. dr. A. Ušeničnik se je spomnil v zadujem „Obzorniku“ naše pravde z gospodi vodopivci ter skuša blagovoljno posredovati. Da mu moje „suhe češplje in drenulje“ niso všeč, je prav; tudi meni niso! Pa morda bi smel reči gospodu, kar je rekel Sokratu, ko je imel vmreti, tisti ἀστεῖος ἄνθρωπος v ječi: „*Ἐὖ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, γινώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ ἐκείνοισ'.*“ Jaz sem moral pokazati, kam derži pot, ki so jo nastopili znani gospodje se svojim naukom, da derži v deželo, ki se ji pravi Absurdum, in to je moj dokaz: ἀπαγωγή εἰς ἄτοπον. „L'absurdité des conséquences ou leur monstruosité prouve que le principe est faux et que leur contraire est vrai.“*).

G. doktor sodi nadalje, da „naj bi evharistija ostala poslej izvun vsake diskusije“. Jaz mislim, dokler verujemo vanjo in nasprotniki terdijo, kar v svojih konsekvencah tej veri nasprotuje, tako dolgo to pač ne bo mogoča. Ke bi je tudi ne imenovali, pozabiti na njo ne smemo in ne moremo; kar se reče zoper vino sploh, to velja tudi o vinu, ki se posvečuje pri sv. maši. Evharistija se ne da izključiti iz naše pravde. Saj je celo vsa pravda najprej zaradi nje in ima od naše strani zlasti nje čast braniti in čast tistega, ki nam jo je dal. Da bi se s tem „okrivili (!)“ frivolne profanacije“, tega gospodu doktorju ne moremo koncedirati nobeni ceni. „Sancta sancte“! ali tako bi se bilo imelo prej klicati na ono stran.

Abstinenco iz dobrega namena cenimo seveda vsi; svariti pa je bilo treba pred krivimi nauki in ne hvale vrednimi frazami, s katerimi se vsiljuje Slovencem angleški „teetotalism“, ker se, kaker g. doktor sam priznava, „zadnja logična posledica takega pretiravanja res dotika vere“. Prav pravi nadalje g. dr.: „Vino ni zlo, a zlo je zloraba vina... Vsi so prepričani, da je naši dobi ena najpotrebnejših kreposti — zmernost“. — Res! Ali „dobri templarji“ se vso brezozirnostjo nastopajo zoper zmernost!

„Toda kako priversti množice do zmernosti? To je vprašanje!“ nadaljuje g. dr. Za zdaj povem le, kako mislim, da se množice skoraj da ne bodo dale priversti do zmernosti. Se silo in sirovostjo se ne bodo dale, tudi s pretiravanjem in razumim „barvanjem“ najberž ne! Kar antialkoholiki vinu očitajo, temu se pivci in pijanci smejejo in to tudi v resnici ni tako doznana reč, kaker terdijo „dobri templarji“. Najprej bi vtegnila biti njih statistika to, kar je rekel Talleyrand o statistiki sploh: „c'est le mensonge en chiffres“. To terdi o antialkoholikih sloveč angleški

*) Baunard, La Foi et ses victoires. Paris. Poussielgue. I. pg. 181.

zdravnik Sir Lauder Brunton in ravno tako sloveč nemški učenjak du Bois-Reymond. Pa celo njih znanstvene razprave niso nepristranske, kaker bi bilo treba. Dr. Hugo Hoppe je spisal debelo knjigo: „Die Tatsachen über den Alkohol“. Ocena ji očita: „eine merkwürdige Partheistellung gegen den Alkohol... Wenn z. B. angeführt wird, daß der Wasserfloh in einer Alkohollösung von 1: 20.000 abstirbt, müsste gerechterweise daneben auch angeführt sein, daß gewisse Myriapoden selbst in 70% Alkohol noch eine Zeitlang zu leben vermögen. Wenn eine Angabe von Erasmus Darwin (1794) angeführt wird, daß er nie einen Gichtkranken gesehen habe, der nicht Spiritosen genoß, müßte doch daneben erwähnt werden, daß neuere Autoren dem Alkohol unter den Gichtursachen nur eine ganz nebensächliche Rolle zuerteilen usf.“

Boj zoper aljkoholizem je opravičen, ne pa boj zoper aljkoholj. „Da Alkohol in vielen unserer Nahrungsmittel, nicht nur in sogenannten geistigen Getränken, vorkommt, wie pharmakologisch sicher erwiesen ist, wird er auch nützlich sein“ — piše Dr. August Cramer, Direktor der königl. psychiatr. Universitätsklinik (Göttingen). Aljkoholj torej ni demon, kaker pravijo „dobri templarji“, temuč dobra stvar, kaker sol ali med, ali druge dobre stvari, ki jih more človek v svoji neumnosti ali strasti seveda tudi zlo rabiti. S fanatizmom pa se ta zloraba ne bo dala odpraviti. Da so abstinencerji radi fanatiki, tega se nisem jaz izmislil; to so pred mano povedali drugi, ki jih poznajo več ko jaz. Gospod doktor tega tudi ne taji. Naproti pa njemu rad priterdim, da so abstinenti lahko jako časti vredni možje, celo svetniki! Sv. Janeza Kerstnika tudi pri nas častimo. Pa on seveda ni rekel, da je vino strup, in se ga pač tudi ni zderžal zavoljo pijancev, kaker tudi ni povedano, da bi bil keterega spreobernal se svojim zgledom. Pravemu pijancu ne manjka vednosti, da je abstinenca mogoča, temuč moči za spreobrnjenje in te moči mu zgled abstinenta „ad hoc“ ne more dati. Pri vsem tem je ponižna abstinenca hvale vredna; ali zmernosti priznava g. dr. sam, če ga prav umem, višje mesto, in po pravici! „Ecce, testimonium Veritatis dicentis, quod Joannes non manducavit neque bibit, et quod ipse Jesus et manducavit et bibit. Nunquid ergo Joannes in abstinentiae virtute praecellit nostrum dulcem Jesum? Nequaquam!... Nec credas, ullo modo maiorem esse virtutem omnino abstinere a cibis, quam ipsis cibariis uti moderate... (S. Bonaventurae Opera omnia. Tom. VIII. Ad Claras Aquas 1898. pag. 216). Če je pa zgled Kristusov višje popolnosti ko Janezov, zakaj se sme s tako silo agitirati za to, kar je nižje, in zoper to, kar je višje? Kako, da bi se smelo zoper to pomoči iskati celo pri „dobrih templarjih“ in bratiti se v tak namen z judi, brezverci in framasoni? Jaz nisem zoper pametne bratovščine treznosti, ali če hoče taka bratovščina izdajati svoj list, imenuj se spodobno, stoj na skali kerščanske asceze in ne delaj krivice kervi Kristusuovi!

Na najnovejši naskok ne morem reči za zdaj družega ko to, da jaz ne iščem svoje slave, je, ki jo išče in sodi.

Na znanje. Novim naročnikom lahko postrežemo še s tem in s 1. zvezkom. Lanski tečaj se tudi še more dobiti po navadni ceni.